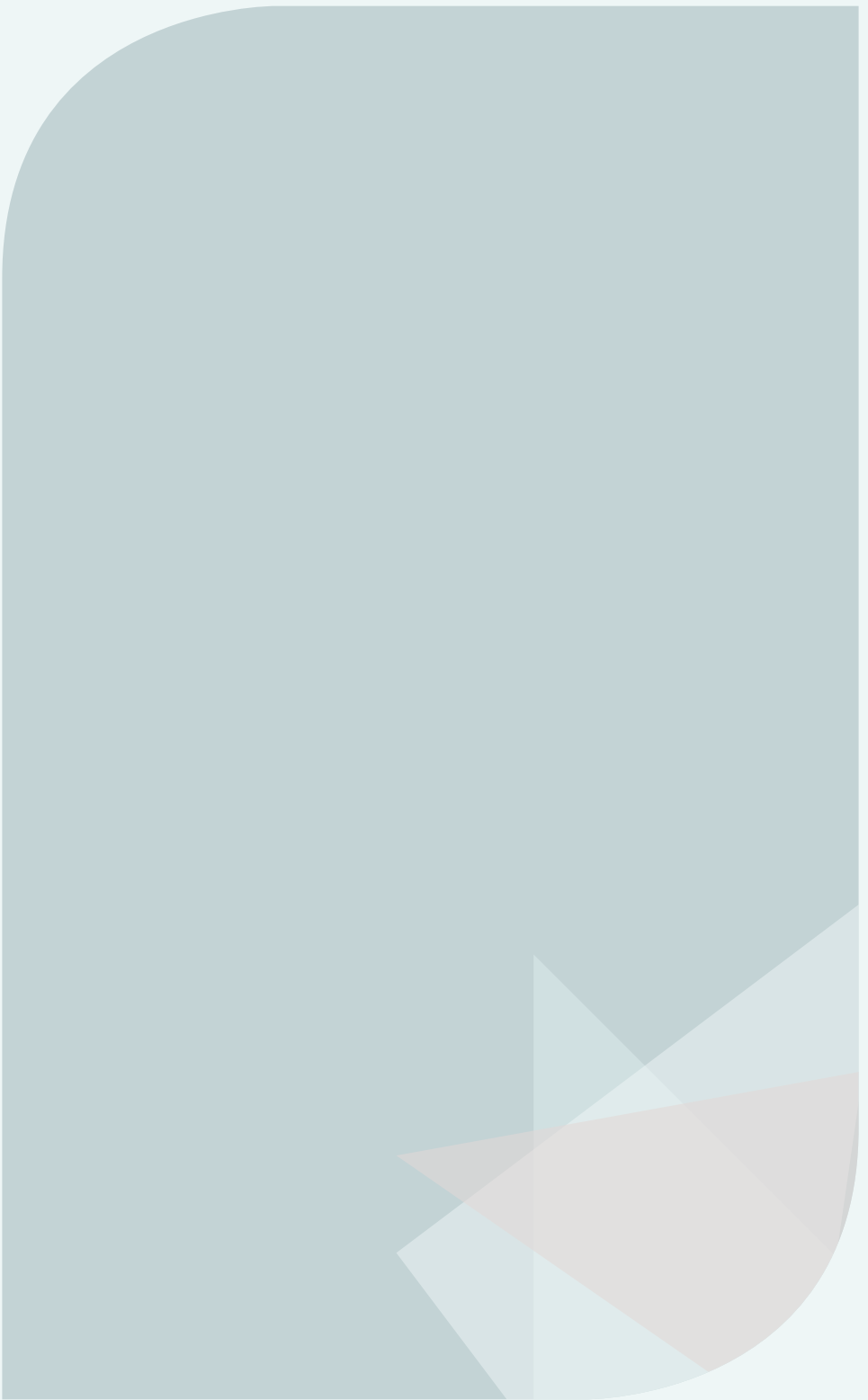

TÜRKİYE ve İNSAN HAKLARI

Ankara - 2016

**Avrupa Konseyinin
kurucu üyelerinden
biri olan Türkiye,
insan hakları
alanında çok
önemli reformlar
gerçekleřtirmiřtir.
Bu kısa çalışma
özellikle
son yıllarda
kaydedilen
geliřmeleri
anlatmaktadır.**

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Avrupa Birliğine yapılan tam üyelik başvurusu sonrasında insan haklarına ilişkin Parlamenteler düzeyinde çalışma yapmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu kurulmuştur. Komisyon, ülkemizde insan haklarının ulusal düzeyde korunması amacıyla kurulan ilk ulusal insan haklarını koruma mekanizmasıdır.

Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Komisyonları

Terör ve terörle mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler nedeniyle zarar gören bireylerin bu zararlarının ulusal ve uluslararası yargı mercilerine gidilmesine gerek kalmaksızın hızlı, etkin ve adil bir şekilde sulhen karşılanması amacıyla Zarar Tespit Komisyonları kurulmuştur.

Halen ülke genelinde 31 Komisyon çalışmalarına devam etmektedir. Komisyonların çalışmaya başladığı 27 Temmuz 2004 tarihinden bu yana toplam 369.255 başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan 345.260 adedi sonuçlandırılmış olup; 184.327 başvuru için tazminat ödenmesine karar verilmiştir. 31 Aralık 2015 itibariyle, Komisyonlarca hükmedilen 3.438.785 TL ilgililere ödenmiştir.

Anayasa Mahkemesi'ne Bireysel Başvuru

2010 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile, insan haklarının korunması ve geliştirilmesi bakımından dönüm noktası olan Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yolu tanınmıştır. Anayasa Mahkemesi 24 Eylül 2012'den itibaren, olağan başvuru yollarını tüketmiş bireylerin insan haklarının ihlal edildiği iddiasıyla yaptıkları başvuruları kabul etmeye ve karar vermeye başlamıştır.

Anayasa Mahkemesi 20 Nisan 2016 tarihi itibarıyla; toplam 1181 başvuruda esastan; 17296'sı kabul edilemezlik olmak üzere toplam 36234 başvuru hakkında ise usulden karar vermiştir. Aynı tarih itibarıyla 22159 başvuru Anayasa Mahkemesi önünde derdesttir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

Ulusal ve bağımsız İnsan Hakları Kurumu, Birleşmiş Milletler sistem ve yapısına uygun olarak, 2012 yılında kurulmuş ve faaliyete geçmiş, 28 Ocak 2014 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile Ulusal Önleme Mekanizması olarak belirlenmiştir. Kurum, 20 Nisan 2016 tarihli yasayla "Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu" adını almış, insan haklarını koruma mekanizmalarının etkinleştirilmesi ana hedefi doğrultusunda ayrımcılık yasağı ve eşit muamele ile ilgili yasal çerçeve ve kurumsal yapı tekrar düzenlenmiştir.

Kuruma 2015 yılında 715 başvuru yapılmıştır. İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarına ise insan hakları ihlali iddiası ile toplam 2717 başvuruda bulunulmuştur.

Kamu Denetçiliği Kurumu

Bağımsız bir insan hakları kuruluşu olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu, 29 Mart 2013 tarihinden itibaren bireylerin şikâyetlerini ve başvurularını almaya başlamıştır. Kurum, idari işlem ve eylemleri insan haklarına dayalı olarak incelemektedir.

Kuruma 2015 yıl sonu itibariyle, 19.332 başvuru yapılmıştır. 2013 yılında 6.097, 2014 yılında 6.348 ve 2015 yılında ise 5.897 başvuru karara bağlanmış olup 90 başvuru uzlaşma yoluyla sonuçlandırılmıştır. Toplam 6.638 başvuru hakkında başvurucular lehine karar verilmiştir.

Kolluk Gözetim Komisyonu

Kolluk şikâyet sisteminin daha etkili ve hızlı işlemlerini sağlamak, saydamlığını ve güvenilirliğini geliştirmek üzere kolluk görevlilerinin işledikleri iddia edilen eylem, tutum veya davranışlarından dolayı idari merciler tarafından yapılan ya da yapılması gereken iş ve işlemlerin merkezi bir sistemde kayıt altına alınması ve izlenmesiyle, soruşturma işlemlerinin Avrupa Birliği standartlarına ulaştırılması amacıyla Kolluk Gözetim Komisyonu kurulmuştur.

Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Daire Başkanlığı

26 Ağustos 2011 tarihinde AİHM'e Türkiye aleyhine yapılan başvurulara ilişkin Hükümet savunmalarını hazırlamak ve AİHM kararlarının icra sürecini takip etmek üzere, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü bünyesinde, İnsan Hakları Daire Başkanlığı kurulmuştur.

Başkanlık ayrıca, Anayasa Mahkemesi tarafından incelenen bireysel başvurulara gerekli görüldüğü hallerde Adalet Bakanlığı adına görüş bildirmektedir. Öte yandan, "AİHS İhlallerinin Önlenmesine İlişkin Eylem Planı"nın uygulaması da yine bu birim tarafından takip edilmektedir.

İnsan Hakları Tazminat Komisyonu Başkanlığı

Adalet Bakanlığı bünyesinde kurulan İnsan Hakları Tazminat Komisyonu, 23 Eylül 2012 tarihinden önce AİHM'e yapılmış bir kısım başvuruları inceleyip, ihlalin varlığı hâlinde tazminat ödemek suretiyle çözüme kavuşturmakla görevlendirilmiştir.

Komisyonun 20 Nisan 2016 tarihi itibarıyla; 7613 başvuru yapılmış olup, 7160 adedi karara bağlanmıştır. 3142 başvuru kabul edilmiş, 2208 başvuru ise reddedilmiştir. Aynı nitelikte görülen 1810 başvuru birleştirilmiştir. Komisyon, kabul edilen başvurular kapsamında, Nisan 2016 itibarıyla; 29.623.000 Türk Lirası tazminat ödenmesine hükmetmiştir.

Adalet Bakanlığı Mağdur Hakları Daire Başkanlığı

Mağdurlara, suç sonrası dönemde destek olmak, rehberlik hizmeti sunarak mağduriyetler yaşamasının önüne geçmek, mağdurlarla ilgili kamu ve sivil toplum kuruluşlarınca yapılan faaliyetleri koordine etmek, alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının gelişmesine katkı sağlamak üzere, 2013 yılında, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Mağdur Hakları Daire Başkanlığı kurulmuştur.

AİHS İhlallerinin Önlenmesi İlişkin Eylem Planı

Eylem planı, AİHM tarafından verilen kararlar esas alınarak mevzuat değişiklikleri de dâhil olmak üzere, yapılması gereken faaliyetlerin ve alınması gereken önlemlerin hayata geçirilmesi için 24 Şubat 2014 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilmiştir.

Eylem Planı 14 temel amaca dayanmaktadır. Bu amaçların gerçekleştirilmesi için 46 hedef belirlenmiştir. Her bir hedeften sorumlu kurumlar belirlenmiştir. Ayrıca, her bir amaç ve hedefe ilişkin farklı süreler öngörülmüştür.

Kaydedilen gelişme ve atılan adımlar, Adalet Bakanlığı tarafından işlenmekte ve her yıl Uygulama Raporu hazırlanmaktadır.

İşkence Suçunda Zamanaşımı Kaldırıldı

Soykırım ve insanlığa karşı suçlarda olduğu gibi, 30 Nisan 2013 tarihli kanun değişikliğiyle işkence suçunda da zamanaşımı kaldırılmıştır.

Nefret Suçu Ceza Mevzuatımıza Girdi

Ayrımcılık yasağını düzenleyen Ceza Kanunu'nun 122'nci maddesinde 2 Mart 2014 tarihinde yapılan değişiklikle, ayrımcılık ibaresinin yanında nefret ibaresine de yer verilmiştir. Böylece söz konusu suçun nefrete dayalı ayrımcılık olduğuna vurgu yapılmış ve ceza miktarı da artırılmıştır.

Basın ve İfade Özgürlüğü Güçlendirildi

Ceza Kanununda bulunan Türk Milletini ve Devleti ile organlarını alenen aşağılama suçunun soruşturulması Adalet Bakanının iznine tabi kılınmıştır.

2012 yılında “Üçüncü Yargı Paketi” ile, basın ve yayın yoluyla işlenmiş suçlara ilişkin dava ve cezaların infazı ertelenmiş, süreli yayınlar hakkında geleceğe dönük yayın durdurma cezası uygulaması kaldırılmış ve farklı tarihlerde verilen basılı eserler hakkındaki çok sayıda toplatma kararı hükümsüz hale getirilmiştir.

Ayrıca, 2013 yılında “Dördüncü Yargı Paketi” ile Terörle Mücadele Kanunu ve Türk Ceza Kanununda yer alan “*terör örgütlerinin bildiri ve açıklamalarını basma veya yayınlama*” ve “*terör örgütünün propagandasını yapma*” suçlarının unsurları yeniden düzenlenmiş; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru göstermek, suçun ana unsuru olarak kabul edilmiştir.

Hem yerel hem de genel seçimlerde her türlü propagandanın Türkçenin yanı sıra farklı dil ve lehçelerde de yapılabilmesi sağlanmıştır.

Tutuklamada Uluslararası Standartlar Benimsendi

“Üçüncü Yargı Paketi” ile tutuklamaya ilişkin kararlarda, kuvvetli suç şüphesi ile tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunun somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça yazılması gerektiği vurgulanmıştır.

“Dördüncü Yargı Paketi” ile tutukluluk incelemesinde silahların eşitliği ve çekişmeli yargı ilkeleri, tutuklama tedbirleri nedeniyle tazminat sisteminin geliştirilmesi sağlanmıştır.

2014 yılında “Beşinci Yargı Paketi” ile; özel yetkili mahkemeler kaldırılmış, tutukluluk süresi ağır cezalı suçlarda azami beş (5) yıl, diğer suçlarda ise iki (2) yıla sınırlandırılmıştır. Gözaltı ve tutuklama kararı verilebilmesi için “somut delil” kriteri getirilmiştir. Tutuklamalarda standart sağlanması amacıyla Sulh Ceza Hâkimlikleri kurulmuştur.

Yapılan reform çalışmaları ve çıkarılan reform paketleri neticesinde cezaevlerindeki tutuklu oranı % 14’e kadar gerilemiştir. Türkiye, tutukluların toplam tutuklu ve hükümlü sayısına oranı konusunda, birçok Avrupa Birliği/Avrupa Konseyi üyesi ülkeden çok daha iyi bir duruma gelmiştir.

Başka Dilde Savunma Hakkının Kapsamı Genişletildi

“Dördüncü Yargı Paketi” ile sanığa meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilmesine rağmen kendisini daha iyi ifade edebileceğini beyan ettiği başka bir dilde savunma yapabilme imkanı getirilmiştir.

Sesli ve Görüntülü İletişim Sistemleri Kullanılmaya Başlandı

“Beşinci Yargı Paketi” ile; yakalanan kişinin yetkili hâkim veya mahkeme önüne çıkarılamaması nedeniyle tutuklu kalmasını engellemek amacıyla ifadelerinin sesli ve görüntülü iletişim sistemleri kullanılarak alınmasına imkân sağlanmıştır. Ayrıca, arama, dinleme ve teknik takip yapılabilmesi için “*so-mut delillere dayalı kuvvetli şüph*e” ölçütü getirilmiştir.

AİHM Kararlarının İcrası ve Askeri Yargı Alanında Düzenlemeler Yapıldı

“Dördüncü Yargı Paketi” ile özellikle; askeri idari yargıda yargılamanın yenilenmesi ve adli yargıda yargılamanın yenilenmesi imkânı bulunmadığı için icra edilemeyen belli sayıda karara özgü yargılamanın yenilenmesi ve soruşturmanın yeniden açılması yoluyla AİHM kararlarının icrasının kolaylaştırılması ile kamulaştırma uygulamasından kaynaklı mülkiyet hakkı ihlallerinin önlenmesi imkânı getirilmiştir.

Öte yandan, asker kişileredisiplin amirlerince verilen disiplin cezalarının yargı denetimine açılması sağlanmıştır. Bu doğrultuda yargı kararı dışında bir üst amirin iradesi ile oda hapsi cezası uygulamasına da son verilmiştir.

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkı Güçlendirildi

2014 yılında “Demokratikleşme Paketi” ile toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının kullanılacağı yer ve güzergâhın belirlenmesinde ilgili belediye başkanları ile siyasi partiler, meslek örgütleri ve sendikaların görüşü alınmaya başlanmıştır. Ayrıca açık yerlerdeki toplantı ve yürüyüşlerin güneş batana kadar, kapalı yerlerdeki toplantıların ise gece saat 24.00’e kadar yapılabilmesi sağlanmıştır.

Eğitim Hakkı ile Din ve Vicdan Hürriyetinin Engellenmesi Suç Olarak Tanımlandı

“Demokratikleşme Paketi” ile eğitim ve öğretim hakkının kullanılmasının engellenmesi yaptırım altına alınmış ve bu suç için belirlenen ceza arttırılmıştır. Kişilerin dini inançlarının gereğini yerine getirmesinin, toplu ibadetleri yanında bireysel ibadetlerinin engellenmesi ve bir kimsenin inanç, düşünce veya kanaatlerinden kaynaklanan yaşam tarzına ilişkin tercihlerine müdahale edilmesi suç olarak kabul edilmiştir.

Kişisel Verilerin Korunması ve İnfaz Sistemi Alanında İyileştirmeler Yapıldı

“Beşinci Yargı Paketi” ile özellikle; teknik dinleme gibi kişisel verilerin kaydedilmesi, ele geçirilmesi ve hukuka uygun şekilde edinilen kişisel verilerin mahkeme kararına rağmen yok edilmemesi suçlarında cezalar ağırlaştırılmıştır.

2016 yılında “*Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*” ile kişisel verilerin çağdaş ve uluslar arası standartlarda işlenmesi ve koruma altına alınması sağlanmıştır.

İnfaz mevzuatında 2013 yılında yapılan değişikliklerle, tutuklu ve hükümlülere yakınlarının ağır hastalığı veya ölümü halinde mazeret izni kullanma imkanı sağlanmıştır. Ayrıca ceza infaz sisteminde olmayan özel eş ve aile görüşmesi uygulamaya konulmuştur.

2014 yılında “*Altıncı Yargı Paketi*” ile cezaevinde hayatını yalnız idame ettiremeyen hükümlülerin cezasının infazının ertelenmesi imkânı getirilmiştir.

Ailenin Korunması ile Kötü Muamele İddialarına İlişkin Soruşturmalar Daha Etkin Hale Getirildi

Kadın erkek eşitliğinin sağlanması, şiddetin önlenmesi, kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması amacıyla Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun çıkartılmıştır.

Soruşturma kaynaklı insan hakları ihlallerine fırsat verilmesi bakımından, Adalet Bakanlığı tarafından “İnsan Hakları İhlalleri ile İşkence ve Kötü Muamele İddialarına İlişkin Soruşturmalar” konulu genelge çıkarılmıştır.

AİHS’ye Ek 7 ve 15 Nolu Protokoller Onaylandı

AİHS’ye Ek 7 ve 15 Nolu Protokoller, Parlamento tarafından kanun ile uygun bulunmuş ve Bakanlar Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Ülkemizde stratejik yönetim anlayışıyla sürdürülen çalışmalarının dayandığı temel politika belgesi Yargı Reformu Stratejisidir. Belge 2011 yılı sonrasında yenilikçi ve geniş bir bakış açısıyla, tüm kurum ve kuruluşlar ile kamuoyunun görüşleri alınarak güncellenmiş ve 8 Nisan 2015 tarihinde Bakanlar Kurulu'nda kabul edilerek kamuoyuna açıklanmıştır.

İlgili tüm kurumlar yönünden bağlayıcı olan Yargı Reformu Stratejisi Belgesinde, yargısal uygulamalardan kaynaklanan insan hakları ihlallerini önlenmesi ve insan hakları standartlarının güçlendirilmesi özellikle vurgulanmıştır.

4. YARGIDA ETKİNLİĞİN VE VERİMLİLİĞİNİN ARTIRILMASI VE KURUMSAL KAPASİTENİN GÜÇLENDİRİLMESİ

2002 yılında hâkim ve savcı sayısı 9.349 iken, 15 Nisan 2016 tarihi itibariyle bu sayı % 57 oranında bir artışla 14.675 olmuştur.

Son on üç yılda mahkeme sayılarındaki artış adli yargıda % 68, idari yargıda % 41 olmuştur. Sistemimizde bulunmayan aile mahkemeleri kurulmuş; tüketici, ticaret, fikri ve sınaî ve çocuk mahkemeleri gibi ihtisas mahkemeleri yaygınlaştırılmıştır.

Hem adli yargıda, hem idari yargıda istinaf mahkemeleri 2016 yılı Temmuz ayı itibariyle fiilen çalışmaya başlamış olacaktır. Bu doğrultuda istinaf mahkemeleri başkan ve üyeleri ile savcılarının ataması yapılmıştır.

Adalet Bakanlığı personel sayısı 2002 yılında 26.274 iken % 121 oranında bir artışla 15 Nisan 2016 tarihi itibariyle 58.300 olmuştur. Yine aynı doğrultuda bir artış oranıyla, Ceza İnfaz Kurumlarında, 2002 yılı itibariyle 25.407 personel çalışmakta iken 1 Nisan 2016 tarihi itibariyle toplam 50.907 personel çalışmaya başlamıştır.

Yargısal uygulamalarda insan hakları standartların geliştirilmesi ve yerleşmesi için hâkim ve savcıların AİHM içtihatları ve uluslararası insan hakları standartları ile ilgili farkındalıklarının artırılmasını hedefleyen ve Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi ile yakın işbirliği halinde çok sayıda önemli proje yürütülmektedir. Bu anlamda özellikle halen devam etmekte olan “Hâkim ve Savcıların AİHM Kararları Hakkındaki Farkındalığının Artırılması Projesi” kapsamında, 2012 yılından itibaren 1000’e yakın hâkim ve Cumhuriyet savcısı AİHM’e, 200’e yakın hâkim ve Cumhuriyet savcısı ise Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Medya Özgürlüğü Temsilciliği’ne çalışma ziyareti yapmıştır.

6. CEZA VE İNFAZ HİZMETLERİ ALANINDAKİ GELİŞMELER

2003-2016 yılları arasında çağdaş infaz rejimine uygun olmayan 260 ceza infaz kurumu kapatılmış, 2020 yılı sonuna kadar da 131 ceza infaz kurumunun kapatılması öngörülmüştür. Bu kapsamda 73 adet ceza infaz kurumu tamamen oda sistemine dönüştürülmüştür. Yeni inşa edilen tüm ceza infaz kurumlarında özürlü mahkum ve özürlü ziyaretçi giriş çıkışı kolaylaştırılmıştır.

Türkiye, AK Bütçesine En Fazla Katkıda Bulunan “Grand Payeur” Ülkelerden Biri Haline Geldi

Türkiye, 2016 yılı itibariyle Avrupa Konseyi bütçesine en fazla katkıda bulunan altı (6) “Grand Payeur” ülkeden biri olmuş ve bu suretle Avrupa Konseyinin kurumsal kapasitesini yıllık 20.045.000 Euro değerinde artırmıştır. Ayrıca Türkçe, Avrupa Konseyinin çalışma dillerinden biri olarak kabul edilmiştir.

AİHM Veritabanı HUDOC’un Türkçe Versiyonu Oluşturuldu

Adalet Bakanlığı ve AİHM Sekreteryası İşbirliği ile hazırlanan HUDOC’un Türkçe versiyonu kullanıcıların istifadesine sunulmuştur. HUDOC’ta Mahkeme kararlarının yanı sıra Mahkeme’ye ilişkin tematik notlar ile içtihatlarla ilgili bilgi notları da bulunmaktadır. İnsan Hakları Daire Başkanlığı’nca Türkçe’ye tercüme edilmiş 3.000’in üzerinde AİHM kararına “www.hudoc.echr.int/tur” internet sayfasından erişilebilmektedir.

AİHM Kararları Hâkim ve Savcılarının Terfi İncelemesine Esas Alınmaya Başlandı

AİHM kararları, 2011 yılından bu yana, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından bu kararlara konu olan işlemi yapan hâkim ve savcılarının terfi incelemesine esas alınmaktadır. Bu amaçla söz konusu kararlar HSYK'ya da iletilmektedir.

Avrupa Konseyi ve AİHM'de Hâkim-Savcı Kökenli Hukukçu Görevlendirilmeye Başlandı

Secondment yöntemiyle AİHM'de halen yedi (7) hâkim görev yapmaktadır. Daha önce de yedi (7) hâkim aynı görevde bulunmuştur. Ayrıca, Avrupa Konseyi AİHM Kararlarının İcrası Dairesinde bir ve Moneyval Komitesi Sekreteryasında da bir hâkim aynı yöntemle çalışmaktadır. Avrupa Konseyi Nezdindeki Türkiye Daimi Temsilciliğinde iki (2) Adalet Müşaviri görev yapmaktadır. Avrupa Konseyi ile karşılıklı olarak yürütülen çeşitli projeler kapsamında, hâkim ve savcılar, AİHM ve Konseyin çeşitli komitelerinde staj yapmaktadırlar.

Gayriresmi Çalışma Grubu Oluşturuldu

“Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ihlallerinin Önlenmesine İlişkin Eylem Planı” çerçevesinde atılacak adımların tespit edilerek gerekli çalışmaların yapılması amacıyla Avrupa Konseyi, AİHM ve Adalet Bakanlığı çalışanlarının katıldığı, uzmanlar seviyesinde, “Gayriresmi Çalışma Grubu” oluşturulmuştur.

AİHM ve Bakanlar Komitesi Önündeki Derdest Başvuru Sayısı Azaldı

Türkiye aleyhine AİHM önünde bekleyen başvuru sayısı son üç (3) yılda ciddi oranda düşüş göstermektedir. Bu kapsamda, 31 Aralık 2012 tarihine oranla, 30 Nisan 2016 tarihi itibarıyla derdest başvuru sayısı % 50 oranında azalmıştır. Bunda hiç şüphesiz, İnsan Hakları Daire Başkanlığı ile İnsan Hakları Tazminat Komisyonunun kurulması, bireysel başvuru yolunun işlerlik kazanması, AİHS ile uyumlu yargı paketleri, mahkeme ve yargı mensubu sayısının artırılması, projeler ve yukarıda belirtilen farkındalık artırıcı faaliyetlere hız verilmesi gibi son dönemde gerçekleştirilen ve halen de devam eden reformlar etkili olmuştur. Orta vadede bu sayının daha da azalacağı beklenmektedir.

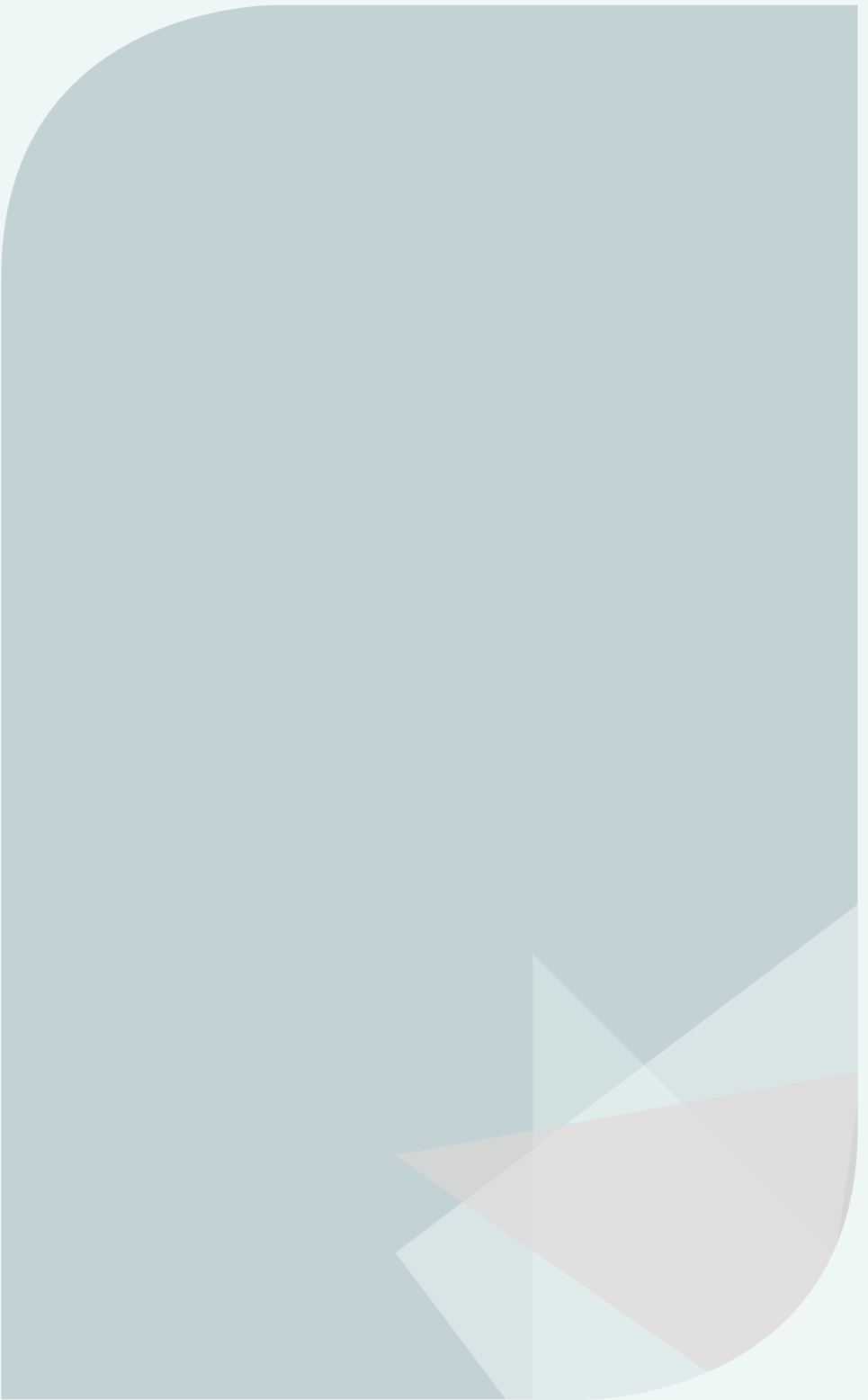
Ayrıca, alınan bu önlemler etkisini icra alanında da göstermiş, 2012 yılından bu yana Türkiye'nin Bakanlar Komitesi önünde icra edilmeyi bekleyen karar sayısında yaklaşık %20 oranında azalma sağlanmıştır.

**AİHM Önündeki Derdest
Başvuru Sayıları**

Yıllar	Derdest Başvuru Sayıları
31.12.2012	128.100
31.12.2013	99.891
31.12.2014	69.900
31.12.2015	64.850

**Türkiye Aleyhine Yapılan
Başvuru Sayıları**

Yıllar	Derdest Başvuru Sayıları
31.12.2012	16.876
31.12.2013	10.931
31.12.2014	9.448
31.12.2015	8.450

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
ULUSLARARASI HUKUK VE
DIŞ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İNSAN HAKLARI DAİRE BAŞKANLIĞI

Milli MÜdafaad Cad. No:22
Adalet Bakanlığı Ek Bina
Bakanlıklar Kızılay/Ankara
0312 414 88 86
inhak@adalet.gov.tr
www.inhak.adalet.gov.tr